

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
I. Eksperyment jako element ewolucji nauk medycznych i jako kategoria prawna	13
1. Empiryczny charakter metod stosowanych w medycynie od czasów najdawniejszych	13
2. Przykłady badań eksperymentalnych i ich wpływu na życie ludzkie	17
3. Medycyna XX wieku – ekspansja eksperymentalnych działań na organizm ludzki	22
4. Pojęcie i klasyfikacja eksperymentów medycznych	25
5. Definicje prawne eksperymentu medycznego	28
6. Geneza prawnej regulacji doświadczeń medycznych na organizmie ludzkim	37
7. Podsumowanie	46
II. Prawa człowieka a eksperyment medyczny	48
1. Ochrona praw człowieka w prawie międzynarodowym i regionalnym	48
2. Podstawy europejskiego systemu ochrony praw człowieka	58
3. Prawa człowieka związane z ochroną pacjenta	70
3.1. Godność	71
3.2. Prawo do życia	78
3.3. Zakaz tortur i niehumanitarnego traktowania	83
3.4. Prawo do integralności, prywatności i ochrona danych osobowych	87
3.5. Prawo do zdrowia	92
4. Podsumowanie	93
III. Prawne zasady dopuszczalności eksperymentu medycznego	96
1. Wprowadzenie	96
2. Celowość eksperymentu. Kwalifikacje prowadzącego eksperyment	101

3. Informacja o eksperymencie	104
4. Zgoda uczestnika eksperymentu	110
5. Wycofanie zgody na uczestnictwo w eksperymencie	121
6. Spodziewane korzyści eksperymentu. Ryzyko uczestnika doświadczenia	123
7. Ubezpieczenie prowadzącego eksperyment oraz uczestnika doświadczenia	126
8. Opinia Komisji Bioetycznej	131
9. Podsumowanie	133
IV. Eksperymenty genetyczne	142
1. Wprowadzenie	142
2. Międzynarodowe i europejskie dokumenty regulujące genetyczne eksperymenty na organizmie ludzkim	145
3. Godność ludzka jako podstawowa zasada ochrony praw człowieka wobec zastosowania technik genetycznych	153
4. Status prawny embrionu ludzkiego	155
5. Świadoma zgoda	158
6. Zakaz dyskryminacji i ochrona danych genetycznych	161
7. Klonowanie istot ludzkich	167
8. Prawo patentowe a klonowanie człowieka	175
9. Podsumowanie	179
V. Etyczne problemy eksperymentowania w medycynie	182
1. Normy etyczne a normy prawne	182
2. Geneza deontologii lekarskiej. Przysięga Hipokratesa jako wzorzec postępowania lekarskiego	188
3. Rozwój etyki i deontologii lekarskiej. Międzynarodowe i krajowe kodeksy etyki medycznej	192
4. Dopuszczalność eksperymentów medycznych na organizmie ludzkim z punktu widzenia etyki	203
5. Instytucjonalne formy kontroli etyki badań eksperymentalnych na organizmie ludzkim. Komitety etyczne i komisje bioetyczne	212
6. Podsumowanie	225
Zakończenie	228
Załączniki	234
Akty prawne	242
Wykaz orzeczeń	246
Literatura	249